

Tre citroner.

Der var en gang tre brødre som havde mistet forældrene sine, og da der ikke var noget efter dem, maatte de ud i verden og friste lykken. De to ældste rusted sig ud saa godt de kunde; men den yngste ham kaldte de Tyrihans, fordi han altid sad i peisen og holdt tyrilysen; ham vilde de ikke have med. De reiste ud i graalysingen om morgenen. Men hvorledes de gik eller ikke gik, saa var Tyrihans lige-saa tidlig i kongsgaarden som de andre. Da de var kommet did, bad de om tjeneste. Kongen sa at han ikke havde noget at lade dem gjøre; men siden de var saa nødige, fik han vel skaffe dem noget, — der kunde altid være noget at gjøre paa slig en stor gaard; de kunde slaa spiker i væggen, og naar de havde gjort fra sig det, kunde de tage dem ud igjen. Naar de var færdige med det, skulde de bære ved og vand til kokken i kjøkkenet. Tyrihans var den flinkeste til at slaa spiker i væggen og til at tage dem ud igjen, og den flinkeste var han til at bære ved og vand ogsaa. Derfor blev brødrene avindsyge paa ham, og sa det, at han havde sagt sig god for at skaffe kongen den vakreste prinsesse som fandtes i tolv kongeriger; for kongen havde mistet dronningen sin og var blit enkemand. Da kongen fik høre det, sa han til Tyrihans at han skulde gjøre det han havde sagt;

kunde han ikke det, skulde de lægge ham paa huggestabben og slaa hodet af ham.

Tyrihans svarte at han hverken havde sagt det eller tænkt det; men siden kongen var saa streng, fik han vel prøve. Saa fik han en nisteskreppa paa nakken og gik af gaarde. Men han var ikke kommet langt paa skogen, før han blev sulten og vilde smage paa nisten de havde givet ham med fra kongsgaarden. Da han vel havde sat sig i ro og mag under en gran ved siden af veien, kom der hinkende en gammel kjærring og spurte, hvad han havde i skreppen sin. »Kjød og flesk,» sa gutten; »er du sulten, saa kom og faa dig et stykke med, gamlemor!« Ja, hun takked og spiste, og sa hun skulde nok gjøre ham et morsstykke igjen, og saa hinked hun bortigjennem skogen. Da Tyrihans var god og mæt, kasted han skreppen paa nakken og la afsted igjen; men han var ikke kommet langt før han fandt en pibe. Den syntes han kunde være moro at have at blaase i paa veien, og det varte ikke længe før han fik lyd i den, skal tro. Men da myldred der frem med smaatrold, og de spurte i munden paa hverandre: »Hvad har min herre at befale, hvad har min herre at befale?«

Tyrihans sa, at han vidste ikke noget om at han var herre over dem; men skulde han befale, saa vilde han at de skulde skaffe ham den vakreste prinsessen som fandtes i tolv kongeriger. Ja det var ingen sag, mente smaatroldene; de vidste godt hvor hun var, og veien kunde de vise ham, saa han kunde gaa bort og tage hende selv, for de havde ingen magt til at røre hende. De viste ham veien, og saa kom han frem baade godt og vel; der var ikke nogen som la to stikker i kors for ham engang. Der var et troldslot, og der sad det tre deilige prinsesser; men da Tyrihans kom ind, blev de saa rent tullede, at de rendte omkring hverandre som forskræmte lamunger, og ret som det var, blev de til tre citroner, som laa i vinduet. Tyrihans blev saa ilde ved

De blev saa rent tullede, at de rendte omkring hverandre som
forskræmte lamunger.

og saa rent ulykkelig over dette, at han ikke vidste sin arme raad. Men da han havde tænkt sig lidt om, tog han og stak citronerne i lommen; han trodde de kunde være gode at have, om han skulde blive tørst paa reisen; for han havde hørt at citroner skulde være sure.

Da han kom et stykke paa veien, blev han saa hed og tørst; vand var ingensteds at finde, og han vidste ikke hvad han skulde faa at lække sig paa. Saa kom han til at

tænke paa citronerne og tog op en af dem og bed hul paa. Men indi den sad prinsessen til op under armene og skreg: »Vand, vand!» Hvis hun ikke fik vand, maatte hun dø, sa hun. Ja, gutten løb i ring og ledte efter vand, som han var rent fra sig; men vand var der ikke, og vand fandt han ikke, og ret som det var, saa var hun død.

Da han havde gaat et stykke til, blev han endda mere hed og endda mere tørst, og da han ikke fandt noget han kunde lække sig med, tog han den anden citron og bed hul paa den. Indeni den sad der ogsaa en prinsesse til op under armene, og hun var endda deiligere end den første. Hun skreg paa vand, og sa at fik hun ikke vand, døde hun paa timen. Tyrihans fór omkring og ledte baade under sten og mose, men vand fandt han ikke, og saa døde den prinsessen ogsaa.

Tyrihans syntes det blev værre og værre, og det blev det ogsaa, for des længer han kom, des hedere blev det. Marken var saa tør og afsvidd, at der ikke fandtes en vanddraabe, og det var ikke langt fra han næsten var halvdød af tørst. Han

kvidde sig længe for at bide hul paa den citronen han havde igjen, men til sidst var der ingen anden raad. Da han havde bidt hul, sad der en prinsesse indi den ogsaa; hun var den deiligste i tolv kongeriger, og hun skreg at fik hun ikke vand, saa døde hun paa timen. Tyrihans løb og skulde hente vand, og denne gangen mødte han kongens møller; han viste

ham veien til mølledammen. Da han kom til dammen med hende og fik givet hende vand, kom hun helt ud af citronen og var rent nøgen. Tyrihans maatte lade hende faa det plagget han havde, og kaste om sig, og saa gjemte hun sig i et træ, mens han gik op til kongsgaarden og skulde skaffe hende klær, og fortælle kongen at han havde faat hende, og hvorledes det var gaat til alt sammen.

Mens dette stod paa, kom kokkejenten ned til mølledammen og skulde hente vand. Da hun fik se det deilige ansigtet

som speiled sig i dammen, trodde hun det var sit eget, og hun blev saa glad at hun tog paa at sulle og danse, fordi hun var blit saa vakker. »Fanden bære vand, og ikke du som er saa vakker!» sa hun og kasted vassbøtterne. Men om lidt fik hun se at ansigtet i dammen hørte til prinsessen som sad i træet. Da blev hun saa harm at hun rev hende ned af træet og kasted hende ud i dammen. Men selv slængte hun kjolen til Tyrihans omkring sig og krøb op i træet.

Da kongen kom og fik se den stygge svarte kokketøsen, blev han baade rød og bleg; men da han hørte, de sa hun var den deiligste i tolv kongeriger, saa syntes han at han ikke kunde andet end tro der var noget i det, og synd syntes han ogsaa det var paa Tyrihans, som havde havt saa meget at gaa igjennem, før han fik hende. Hun blir vel kanske bedre med tiden, tænkte han ogsaa, naar hun blir pyntet og faar gilde klær paa, og saa tog han hende med sig hjem. Der blev sendt bud efter parykmagere og sypiger, og hun blev pyntet og klædt som en prinsesse, men alt de vasked og pynted hende, saa blev hun svart og styg ligevel.

Om en stund skulde underkokken gaa til dammen efter vand, og saa fik hun en stor sølvfisk i bøtten sin. Hun bar den op og viste kongen den, og han syntes den var gjæv og gild; men den stygge prinsessen sa det var noget troldskab, og at de skulde brænde den op, for hun skjønte straks hvad det var. Ja fisken blev brændt, og den andre morgenen fandt de en sølvklump i asken. Det kom kokken op og fortalte til kongen, og han syntes det var underligt; men prinsessen sa det var bare troldskab og bad dem grave det ned i møkdyngen. Kongen vilde nødig, men hun lod ham hverken have ro eller fred, og saa sa han til sidst de fik gjøre det. Men den andre dagen stod der en stor deilig lind der de havde gravet sølvklumpen ned, og den linden havde blade som glitred som sølv. Da de fortalte kongen det, syntes han at det var underligt; men prinsessen sa at

det var ikke andet end troldskab, og linden skulde de hugge ned straks. Kongen vilde det nødig, men prinsessen plagede ham saa længe at til sidst maatte han føie hende i det ogsaa. Da jenterne skulde ud og tage fliserne af linden til at brænde paa peisen, var det bare sølv. »Det er ikke værdt at sige noget om det til kongen eller prinsessen igjen,» sa en af dem, »for saa skal vel disse ogsaa brændes og smeltes; det er bedre vi gemmer dem i dragkisterne vore. Det kan være godt at have, naar der engang kommer et menneske, og vi skal gifte os.» Ja, det blev de enige om. Men da de havde baaret paa det en stund, blev det saa forskrækkelig tungt. Da de skulde se efter, hvad dette kunde komme af, var fliserne blit omgjort til et barn, og det varte ikke længe før det var den deiligste prinsesse nogen kunde se. Jenterne kunde nok skjønne at dette ikke gik rigtig til; de skaffed hende klær, og fløi bort og fik fat paa gutten som skulde hente den deiligste prinsesse i tolv kongeriger, og sa det til ham. Og da Tyrihans kom, fortalte hun ham hvorledes alt var tilgaat, at kokken havde revet hende ned i dammen, og at hun havde været baade sølvfisken og sølvklumpen og linden og fliserne, og at hun var den rette. Det var ikke saa greit at faa tag i kongen, for den stygge svarte kokken hang over ham baade sent og tidlig; — men til sidst fandt de paa at sige, der var kommet krigsbud fra granekongen. Saa fik de ham ud, og da han fik se den deilige prinsessen, blev han saa indtaget i hende at han straks vilde drikke bryllup, og da han fik høre hvor ilde den stygge svarte kokken havde faret med hende, saa sa han at hende skulde de tage og trille i en spikertønde. Saa tured de bryllup, saa det hørtes og spurtes over tolv kongeriger.